

21/02/2023
ל' שבט ה'תשפ"ג

לכבוד,
חה"כ יואב בן צור
שר העבודה

שלום רב,

הנדון: העברת טיוטת תקנות להגברת האכיפה של דיני העבודה (רכיבי השכר המרכיבים את ערך שעת עבודה וערך שעת עבודה לעובד קבלן), התשפ"א-2021 לועדת העבודה והרווחה

1. הרינו לפנות אלייך בבקשה להביא את טיוטת תקנות להגברת האכיפה של דיני העבודה (רכיבי השכר המרכיבים את ערך שעת עבודה וערך עבודה לעובד קבלן), התשפ"א-2021 (להלן: "התקנות"), מתוקף החוק להגברת אכיפה של דיני העבודה, תשע"ב-2011 (להלן: "החוק") לדיון בפני ועדת העבודה והרווחה בהקדם האפשרי.
2. סעיף 28 לחוק קובע מתי תחול על מזמין שירותים אחריות אזרחית כלפי עובדי קבלן שמועסקים על ידי נותן השירותים. עם זאת, לצורך הטלת אחריות על מזמין שירותים במקרה של התקשרות במכרז הפסד עם קבלן שירותים, **נקבע בסעיף 28(ב) שהשר האחראי יקבע תקנות** לעניין תנאי החוזה שבין מזמין שירותים לקבלן, רכיבי השכר המרכיבים ערך שעת עבודה, וערך שעת עבודה לעובד קבלן לפי סוגי שירותים.
3. עיכוב של עשור בגיבוש תקנות לפי סעיף 28 לחוק הוביל לפגיעה ביכולת היישום של החוק. הלקונה אפשרה למזמיני שירותים לעצום עיניים ולטעון להיעדר ידיעה מקום בו נותני שירותים הגישו הצעות הפסדיות במכרזים על גבם של עובדיהם – וזכו. היעדר ההסדרה המתמשך מאפשר למזמיני שירותים לחמוק למעשה מאחריות גם כאשר הם יודעים על הפרת זכויות עובדי קבלן השירותים.
4. בג"צ 32/20 י. ב. **שיא משאבים בע"מ נ' שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים** (פורסם בנבו, 10/7/2022) דן בין היתר באי התקנתן של תקנות אלו, והפגיעה במזמיני השירותים ובעובדי קבלני השירותים כתוצאה מכך. במסגרת הדיונים בעתירה, משרד הכלכלה והתעשייה הודיע ביום 27/6/2022, ששרת הכלכלה והתעשייה דאז, חה"כ אורנה ברביבאי, העבירה ליו"ר ועדת העבודה והרווחה את טיוטת התקנות, וביקשה להביא את נוסח התקנות לדיון בועדה לצורך אישורו.
5. עם זאת, לאחר פיזור הכנסת ה-24, נמסר לנו על ידי ועדת העבודה והרווחה שיש להביא את טיוטת התקנות מחדש לדיון בועדת העבודה והרווחה, ואין בסמכות הועדה לדון בתקנות שהובאו לדיון על ידי הממשלה הקודמת.
6. מכאן פנייתנו זו.
7. טיוטת התקנות גובשה במשך מספר שנים, וכבר הובאה לפתחה של הועדה. הנפגעים המרכזיים ממכרזי הפסד הם עובדים לא ישראלים וישראלים ממעמד סוציו-אקונומי נמוך, שרבים מהם מועסקים בתבנית העסקה קבלנית. לאור זאת, החוק להגברת אכיפה נחקק בין היתר במטרה למנוע הגשת הצעות הפסדיות במכרזים, באמצעות הטלת אחריות על מזמיני השירותים.
8. בהיעדר תקנות, המצב היום הוא שבתי הדין לעבודה נעזרים בהוראות שהוציא לעניין זה החשב הכללי במשרד האוצר בעניין זה, ביחס לחובת רשויות המדינה כמזמינות שירותים עת הן מתקשרות עם נותני שירותים – אולם ברי כי הדבר אינו מהווה תחליף לחקיקת משנה שתחול באופן פורמלי על כל מעסיק, ולא רק על רשויות המדינה כמזמינות שירותים.

9. לאחרונה בית הדין הארצי לעבודה ציין שוב את חשיבות התקנת התקנות בע"ע 21-01-46450 שופרסל בע"מ נ' ASMERET TEKABO BEYENE ואח' (פורסם בנבו, 16/1/2023). כך, בסעיף 151 לפסק הדין:

"העדר התקנות יוצר קושי משמעותי ביישום הוראות החוק להגברת האכיפה, בהעדר תקן מחייב לבדיקות תקופתיות, ואף מסכל את מימוש תכלית החוק במלואה, שכן כל עוד לא הותקנו תקנות על פי סעיף 28(ב) לחוק המזמין אינו חייב בתשלום כל זכויות העובד בתקופת עבודתו..."

10. מבלי להיכנס לגופו של עניין לנוסח שהוגש על ידי שרת הכלכלה והתעשייה הקודמת לועדת העבודה והרווחה, יש להביא תקנות לועדת העבודה והרווחה בהקדם כדי להבטיח את יישום החוק וקיום תכליתו, ולמען מניעת המשך הפגיעה בשכר העובדים.
11. לסיום נזכיר, שישנן תקנות נוספות לעניין בדיקות שכר תקופתיות על ידי בודק שכר מוסמך, מתוקף סעיף 45 לחוק, שממתינות גם הן להגשה מחדש לועדת העבודה והרווחה מזה שנים רבות, והן הכרחיות לצורך הבטחת עמידה בתנאי החוק.
12. לאור כל האמור לעיל ונוכח דחיפות העניין, אנו מבקשים כי טיוטת התקנות תועבר בהקדם לועדת העבודה והרווחה של הכנסת, ולזימון דיון דחוף בנוסח התקנות לצורך אישורן.
13. להתייחסותך נודה.

בברכה, דיאנה בארון

עו"ד דיאנה בארון,
מנהלת מחלקת מדיניות ציבורית ומחקר
קו לעובד

העתקים:

גב' תאיר איפרגן, מנכ"לית זרוע העבודה, משרד הכלכלה והתעשייה
מר מאיר דוד, ראש מינהל הסדרה ואכיפה, זרוע העבודה, משרד הכלכלה והתעשייה
חברי וחברות ועדת העבודה והרווחה
גב' ענת כהן שמואל, מנהלת ועדת העבודה והרווחה
עו"ד נעה בן שבת, יועצת משפטית ועדת העבודה והרווחה